Teknologiateollisuus

17.11.2020

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaostolle

Asia: Lausunto viennin haasteista ja yritysten kilpailukyvystä sekä viennin edistämisestä vuoden 2021 talousarvioehdotuksessa

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta esittää asiantuntijalausunto ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Hallituksen vuoden 2021 talousarvioehdotusta on perusteltua arvioida yhtäältä koronapandemian aiheuttamassa akuutissa tilanteessa, mutta toisaalta suhteessa finanssikriisiä seuranneeseen vuosikymmenen kestäneeseen vientiongelmaan. Viennin haasteita ja kilpailukykyä on tarkasteltava näinkin pitkällä periodilla, jotta korjaavat toimenpiteet kyettäisiin mitoittamaan oikein.

Hallituksen talousarvioehdotus vuodelle 2021 vastaa viennin ja kilpailukyvyn haasteisiin vain osittain. Siksi tässä lausunnossa tuodaan esille myös Teknologiateollisuuden ehdotuksia lisätoimenpiteiksi.

1) Viennin haasteet ja tarvittavat politiikkapäätökset

Teknologiateollisuus ry edustaa Suomen suurinta vientialaa. Teknologia-alan yritykset toimivat kansainvälisillä markkinoilla ja tuovat Suomeen tuloja, joilla ylläpidetään suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa. Teknologiayritysten osuus Suomen tavara- ja palveluviennin kokonaisuudesta on noin 50 prosenttia. Alan yritysten palveluksessa työskentelee kotimaassa noin 310 000 ihmistä. Teknologiayritykset investoivat Suomeen vuosittain noin 5 miljardia euroa, koostuen aineellisista ja aineettomista investoinneista.

Teknologiateollisuudessa on Suomessa kaikkiaan noin 26 500 yritystä. Merkittävä osa yrityksistä toimii vientiä harjoittavien yritysten alihankkijoina ja sopimusvalmistajina. Yritykset ovat laajasti verkottuneet toisiinsa. Monet alan kotimarkkinayritykset palvelevat vientiä harjoittavia yrityksiä, mutta myös rakentamista, muuta elinkeinoelämää ja julkista sektoria Suomessa.

Suomen viennille finanssikriisi ja sen jälkeinen taantuma aiheuttivat poikkeuksellisen merkittävää haittaa. Keskeiseltä vientisektorilta eli valmistavan teollisuuden tuotantokapasiteetista hävisi kriisin myötä pahimmillaan noin 20 prosenttia. Monet suuryritykset vähensivät toimintaansa Suomessa, mutta kasvoivat samaan aikaan Aasiassa ja muissa kehittyvissä maissa. Vaikutukset pk-yrityksille olivat niin ikään mittavat. Työpaikkoja teollisuudesta hävisi kaikkiaan lähes 90 000 vuoteen 2019 mennessä.

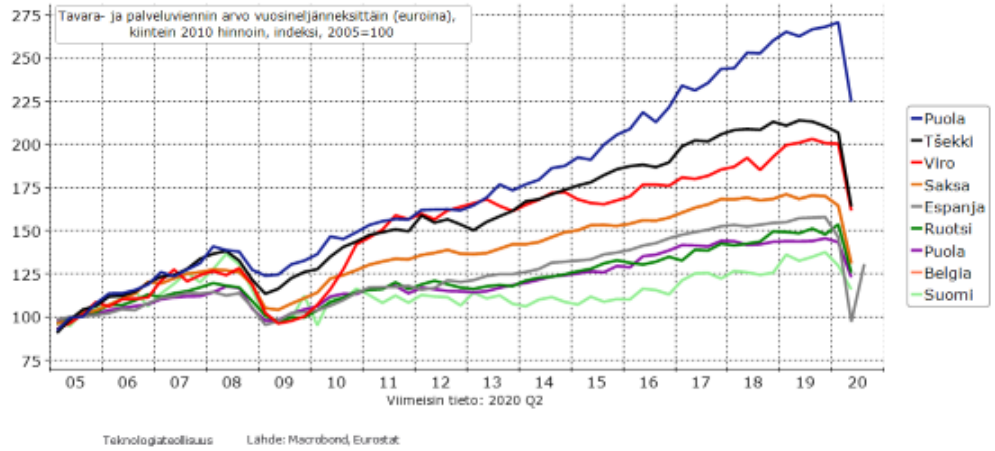
Tuotantokapasiteetin pitkäaikaisen vähenemisen takia kesti jopa vuoteen 2019 asti, kunnes Suomen vienti saavutti kutakuinkin uudelleen finanssikriisiä edeltävän tason. Finanssikriisin jälkeinen vuosikymmen tarkoitti myös sitä, että Suomen keskeisissä vientimaissa vienti kasvoi selvästi ripeämmin kuin Suomessa. Ruotsissa vienti kasvoi vuoteen 2019 mennessä 30 prosenttia, Saksassa ja Belgiassa jopa 35 prosenttia.

Viennin kehityksen haastavaa tilannetta Suomessa voidaan havainnollistaa myös suhteuttamalla viennin kokonaisarvo bruttokansantuotteeseen. Kyseessä on suhdeluku, mutta sen muutokset ja vertailu kilpailijamaihin kertovat paljon myös kilpailukykymme kehityksestä.

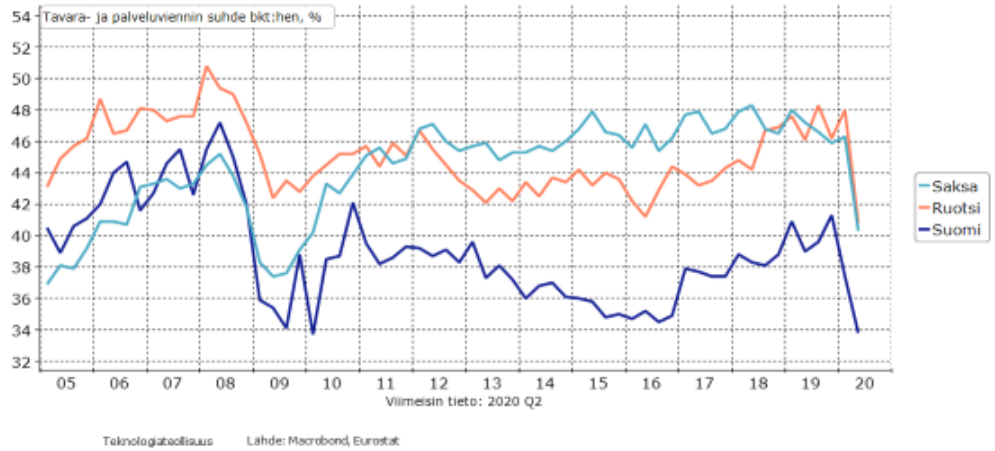
17.11.2020

Finanssikriisiä edeltävinä vuosina viennin suhde bkt:hen oli Suomessa Saksan kaltainen, mutta jonkin verran alempi kuin Ruotsissa. Vuoden 2009 jälkeen ero Saksaan ja Ruotsiin repesi merkittävän suureksi. Vuonna 2019 eroa kumpaankin maahan oli jopa runsas kuusi prosenttiyksikköä.

Suomen vienti oli kilpailijamaita jäljessä jo ennen koronakriisiä

Viennin suhde bkt:hen on Suomessa selvästi pienempi kuin Ruotsissa ja Saksassa

17.11.2020

Kustannustuen kestoa on jatkettava kesään 2021 asti

Koronapandemia aiheutti keväällä 2020 viennin merkittävän putoamisen lähes kaikissa maailman maissa. Erityisen voimakas väheneminen tapahtui niissä maissa, joissa suljettiin kokonaisia tehtaita. Pohjoismaissa, Suomi mukaan lukien, vastaavia sulkupäätöksiä ei juurikaan toteutettu. Tämän takia viennin ohella myös bruttokansantuotteen putoaminen on jäänyt maltillisemmaksi.

Pandemian aikana teknologiateollisuuden yrityksistä keskimäärin kolmannes on luonnehtinut tilannettaan joko huonoksi tai erittäin huonoksi. Lokakuun puolivälin jälkeen näiden yritysten osuus oli 37 prosenttia.

Koronapandemian toinen aalto ylläpitää talouden epävarmuutta koko talven ja jopa koko alkuvuoden 2021 ajan. Näillä näkymin vasta koronarokotteiden käyttöönotto ja niiden menestyminen tuovat pysyvämpää ja vankempaa pohjaa talouden näkymien paranemiselle.

Suomella ei ole varaa menettää olemassa olevaa tuotantokapasiteettiaan finanssikriisin tapaan. Valtion on tuettava kriisiin joutuneita perusterveitä yrityksiä yli kuopan. Suomalaisten yritysten on pysyttävä toimintakykyisinä ja taseiden kohtuullisessa kunnossa. Taistelu markkinaosuuksista on tällä hetkellä jo käynnissä maailmanlaajuisesti. Kilpailu hinnoilla on sen mukaista.

Hallituksen lisätalousarviossa ehdottaman, yrityksille suunnatun kustannustuen kestoa on jatkettava ensi vuoden kesään asti ja sen ehtoja on muokattava toimiviksi. Esityksessä määritelty kiinteä tukikausi (1.6.2020 - 31.10.2020) ei ota huomioon loppuvuoden ja alkuvuoden 2021 aikana vaikeuksiin joutuvien yritysten tukitarpeita. Teknologiateollisuus on lausunut erikseen talousvaliokunnalle kustannustuen jatkosta. Lausunto on tämän lausunnon liitteenä.

Finnveran tuotetarjontaa on laajennettava suoriin vientiluottoihin

Useat Suomen kilpailijamaat ovat jo usean vuoden ajan tarjonneet vientiyrityksilleen vientitakuiden ohella myös ostajaluottoja sekä ulkomaisten asiakkaiden luottoinstrumenttien, kuten vekselien ja velkakirjojen tai vientisaatavien ostoja. Suomalaisilta viejiltä puuttuvat pienten vientikauppojen rahoituksen työkalut, jotka kilpailijoilla ovat jo käytössä. Pienillä vientikaupoilla tarkoitetaan esim. enintään 50 miljoonan euron suuruisia sopimuksia.

Pankkien tarjonta pienten vientikauppojen rahoitukseen on Suomessa heikkoa. Pohjoismaiset pankit ovat joko vahvasti supistaneet tarjontaansa tai kokonaan vetäytyneet pienten vientikauppojen ostajarahoituksesta. Vain harvalla vientiyrityksellä on pääsy kansainvälisten pankkien palveluihin.

Myös moni kansainvälinen pankki on muuttanut regulaation, kannattavuuspaineiden ja maineriskien takia strategiaansa ja lopettanut viennin rahoituksen.

Edellä mainitut vaikeudet käyvät ilmi Finnveran teettämästä, marraskuussa julkaistavasta vientirahoitusselvityksestä.

Erityisesti suomalaiset pienet, keskisuuret ja mid-cap -vientiyritykset ovat selkeästi kilpailijoitaan heikommassa asemassa johtuen paikallisten pankkien määrän ja palvelutarjonnan vähyydestä. Tarjonnan

17.11.2020

puute on myös johtanut PK-sektorin viejien vienninrahoitusinstrumenttien ja vaihtoehtojen puutteelliseen tuntemukseen.

Useat Pk-yritykset joutuvat rahoittamaan ostajia omaa tasettaan käyttäen, mikä on kallista ja rajoittaa tai estää yritysten mahdollisuuksia viennin volyymin kasvattamiseen.

Suomen vientirahoitusmarkkinan rakenteellisen heikkouden takia Finnveran tulisi korjata tätä markkinapuutetta pienten vientikauppojen osalta. Finnveran tulisi voida toimia myös luotonantajana joko itsenäisesti tai yhteistyössä muiden rahoittajien kanssa:
- myöntämällä ostajaluottoja ulkomaisille ostajille tai ostajien pankeille ja
- ostamalla viejiltä ulkomaisten ostajien luottoinstrumentteja tai saatavia.

2) Yritysten tuottavuutta ja investointeja koskevat haasteet ja tarvittavat politiikkapäätökset

Kilpailijamaita heikompi vientikehitys kertoo sekä itse elinkeinoelämän että toimintaympäristön kilpailukyvyn rapautuvasta kehityksestä. Tällaisesta rapautumisesta kertovat mm. yritysten tuottavuuden ja investointien viimeaikaiset muutokset. Talouskasvun kannalta tuottavuuden kehityksellä on suuri merkitys, koska työllisyyden rajallisen kasvupotentiaalin takia talouskasvu Suomessa voi perustua ennen kaikkea tuottavuuden paranemiseen.

Tuottavuus Suomen vientisektorilla kasvoi suunnilleen kilpailijamaiden tahtiin aina vuoteen 2008 asti. Sen jälkeen tuottavuuden kehitys erkaantui Ruotsin, Saksan ja koko euroalueen vastaavasta kehityksestä. Suomi on jäänyt jälkeen kilpailijamaiden tuottavuuskehityksestä.

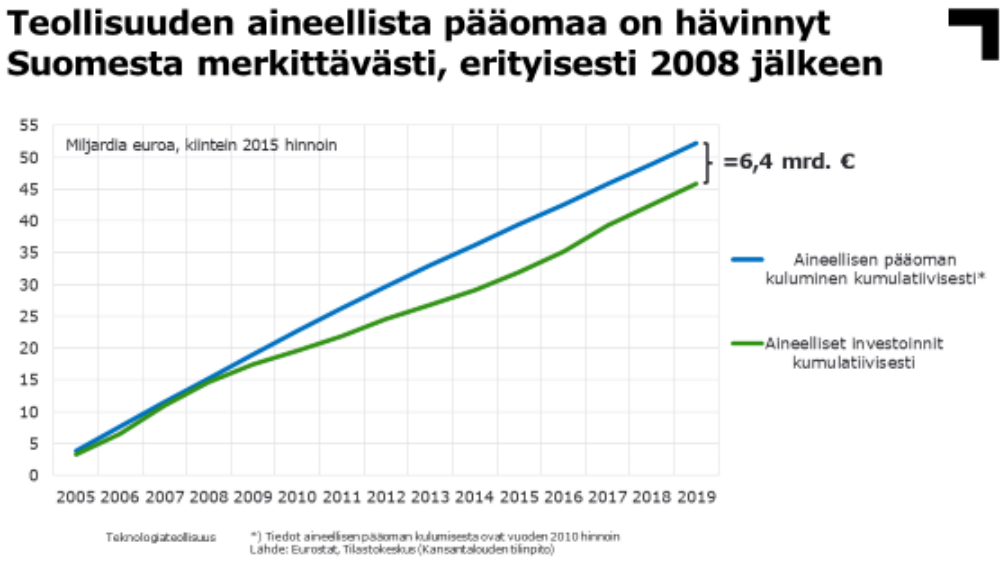
Koronapandemiassa tuottavuudessa tapahtuu suuriakin muutoksia riippuen mm. siitä, missä määrin tuotantoa eri maissa suljetaan sekä, millä tavoin valtiot rahoittavat työttömyyttä ja yritystoimintaa tuotannon vähentyessä.

17.11.2020

Yritysten investoinneilla on keskeinen vaikutus niiden tuottavuuteen ja kasvun edellytyksiin. Tämä koskee sekä aineellisia että aineettomia investointeja. Aineellisia investointeja ovat lähinnä koneet ja laitteet sekä liiketilat. Aineettomia investointeja ovat ennen kaikkea tutkimus- ja kehittämisinvestoinnit sekä ohjelmistoinvestoinnit.

Suomen teollisuudessa aineellisten ja aineettomien investointien määrä ovat kumpikin samaa suuruusluokkaa. Sen sijaan toimialojen välillä on eroa siinä, onko painopiste aineellisissa vaiko aineettomissa investoinneissa. Useimmiten yritystoiminnassa tarvitaan kumpiakin investointeja, koska ne ovat välttämättömiä toisilleen.

Vientiteollisuudessa aineelliset investoinnit alittivat pääomien kulumisen useana vuonna finanssikriisin jälkeen. Tämän seurauksena aineellista pääomaa hävisi Suomesta siten, että vuoden 2019 tilanteessa tuota hävikkiä oli kertynyt kumulatiivisesti jopa 6,5 miljardin euron verran. Arvoltaan menetys vastaa noin kuutta Äänekosken biotuotetehtaan suuruista investointihanketta.

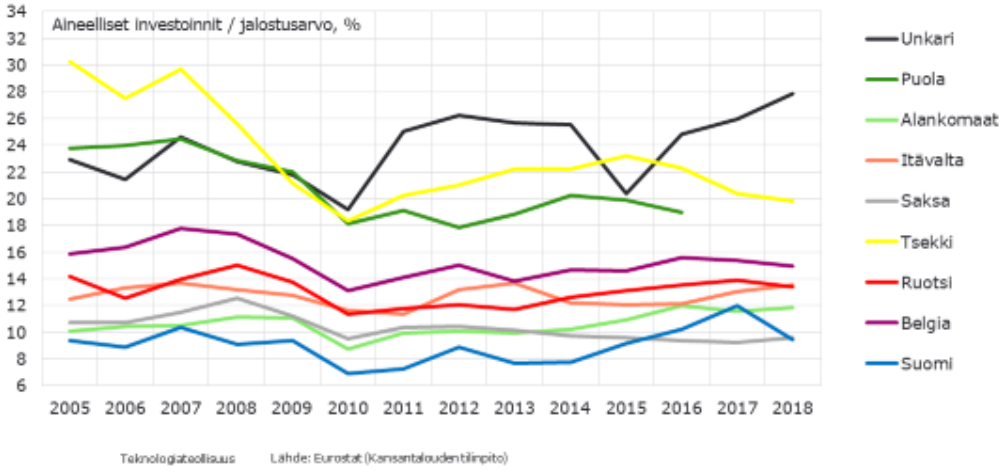
Teollisuuden aineellisten investointien vähäisyyttä Suomessa voidaan havainnollistaa myös kilpailijamaita matalammalla investointiasteella. Teollisuuden investointiaste on Suomessa selvästi matalampi kuin useimmissa muissa Euroopan maissa. Muutosta parempaan tai huonompaan ei ole tapahtunut vuosikausiin. Suomen investointiaste on kroonisesti selvästi alempi kuin tärkeissä verrokkimaissa Ruotsissa, Belgiassa ja Itävallassa. Investointiasteella tarkoitetaan investointien arvoa suhteessa yritysten jalostusarvoon.

Aineettomissa investoinneissa Suomen investointiaste on pudonnut tuntuvasti vuoden 2009 jälkeen. Suurimpana syynä tähän kehitykseen ovat elektroniikkateollisuuden vähentyneet T&K -investoinnit. Huomionarvoista on kuitenkin se, että ilman elektroniikkateollisuutta muun teollisuutemme

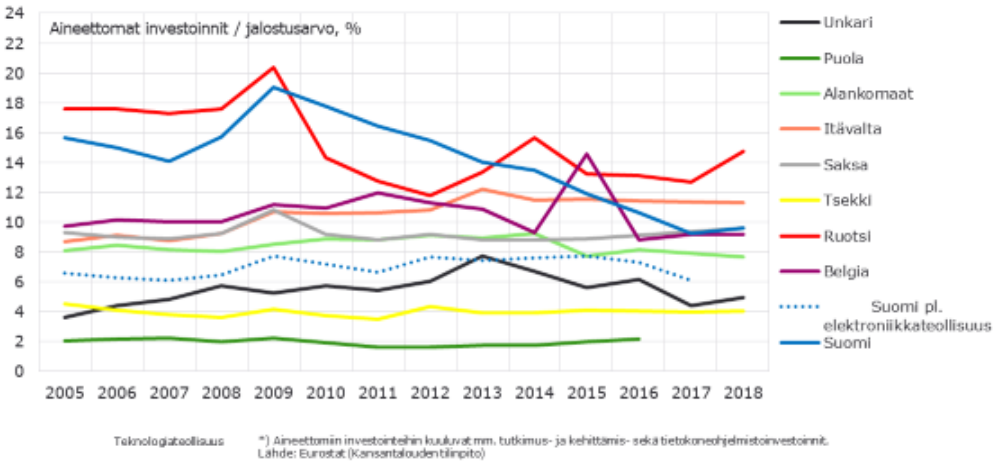
17.11.2020

investointiaste on aineellisten investointien tavoin selvästi alemmalla tasolla kuin kaikissa keskeisissä kilpailijamaissamme Länsi-Euroopassa.

Teollisuuden investointiaste aineellisissa investoinneissa on Suomessa matalalla tasolla

Teollisuuden investointiaste aineettomissa investoinneissa* on pudonnut tuntuvasti Suomessa

Verotuksen tulee kannustaa investointeihin ja vähähiilisyyteen

17.11.2020

Vuoden 2020 alusta voimaan tullut mahdollisuus koneiden ja laitteiden kaksinkertaisten poistojen tekemiseen on tärkeä kannustin yrityksille tuotannollisiin investointeihin. Kannustin on voimassa vuoden 2023 loppuun asti.

Tuplapoistot tulisi laajentaa koskemaan myös käytettyinä hankittuja koneita ja laitteita. Taantumissa on aina tarjolla paljon moderneja ja uudenveroisia käytettyjä koneita ja laitteita. Niiden hintataso mahdollistaisi investoinnit myös kasvuhaluisille nuoremmille, pääomarakenteeltaan kevyemmille tai koronan takia rahoitushaasteita kohdanneille yrityksille. Samalla edistettäisiin kiertotaloutta.

Teknologiateollisuus on tyytyväinen siihen, että valmistelussa on yritysten sekä korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten T&K-yhteistyötä koskeva verovähennys. Vähennys olisi laskennallinen ja se tehtäisiin korkeakoulun tai tutkimuslaitoksen esittämästä laskusta. Kansainvälinen vertailu osoittaa, että T&K-verokannustimia on käytössä useimmissa kilpailijamaissa.

Teknologiateollisuus esittää, että seuraava askel olisi verovähennyksen laajentaminen koskemaan myös yrityksen omaa TKI-toimintaa. Valmistelutyö laajennuksen toteuttamiseksi tulisi aloittaa mahdollisimman pian.

Innovaatiorahoitusta tulee kasvattaa hallitusohjelman linjaamalla vauhdilla

Pääministeri Marinin hallitusohjelmassa todetaan, että ”Suomen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiomenot (TKI-toiminta) ovat noin 2,8 prosenttia bruttokansantuotteesta, kun tavoitteeksi on asetettu 4 prosenttia vuoteen 2030 mennessä”. Kyseinen neljän prosentin tavoite sisältyy myös Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visioon 2030, Tutkimus- ja innovaationeuvoston visioon 2030, ja tavoitteen toteutumisen tueksi on laadittu TKI-tiekartta vuoteen 2030. Teknologiateollisuus kannattaa lämpimästi tavoitetta.

Jotta tämä tavoite taloutemme ja elinkeinoelämämme uudistamiseksi toteutuisi, vaaditaan sekä julkisia että yksityisiä panostuksia. Valtion rahoitus ja sen mahdollistamat TKI-ohjelmat toimivat vipuna, jotka toisaalta edellyttävät yksityisen rahan mukana oloa, toisaalta tekevät sen mahdolliseksi. Avainasemassa ovat rahoitus ja instrumentit, jotka synnyttävät yritysten omia panostuksia ja mahdollistavat yritysten, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten yhteistyön ja kumppanuudet.

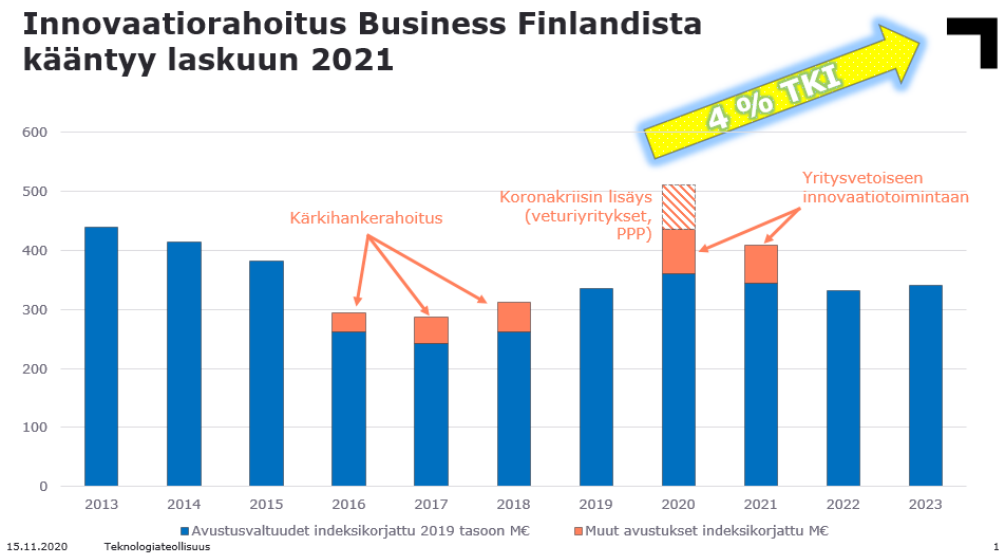
Jotta neljän prosentin tavoite vuodelle 2030 voisi toteutua, julkisten panostusten (valtion TKI-intensiteetti) tulisi kasvaa noin 1,0 prosenttiin hallituskaudella ja 1,33 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Tämä vaatii valtion taloudessa lisäpanostuksia TKI-toimintaan yli 100 miljoonaa euroa vuosittain hallituskauden ajan, mikäli bruttokansantuotteen ei oleteta putoavan useiksi vuosiksi. Jokainen vuosi, jolloin panostukset eivät kasva, tekee tavoitteesta vaikeamman saavuttaa.

Talousarvioesityksessä kuluvalle vuodelle 2020 arvioitiin valtion TKI-intensiteetin pysyvän entisellä tasolla. Nyt esityksessä arvioidaan valtion TKI-intensiteetin nousseen kuluvana vuonna 0,84 prosentista 0,89 prosenttiin, mikä selittyy bruttokansantuotteen pienemisellä. Vuodelle 2021 valtion T&K-intensiteetti ei budjettikirjan arvion mukaan nousisi, vaan rahoitus pysyisi samalla tasolla. Suomi ei ole nyt polulla, joka johtaa neljän prosentin tavoitteen toteutumiseen.

17.11.2020

Teknologiateollisuus esittää Business Finlandin innovaatiorahoituksen kasvattamista sekä valtion talousarviossa että tulevassa EU:n elpymispaketissa (ks. myöhemmin tässä lausunnossa). Business Finlandin lisärahoituksella ja ohjelmatoiminnalla synnytettäisiin vahvoja innovaatio- ja osaamiskeskittymiä Suomeen sekä vahvistettaisiin pitkäjänteistä, yritysvetoista tutkimusta.

Yritysten innovaatiorahoitukseen Business Finlandin kautta on tulossa melkein 100 miljoonan euron lasku vuodelle 2021 ja vuonna 2022 jäädään alemmalla tasolla kuin hallituskauden vaihteessa, ellei muutosta tehdä. Elpymispaketista tarvitaan merkittäviä panostuksia TKI-rahoitukseen, sillä suomalaiset yritykset nousevat kriisistä uutta luovalla tutkimus- ja innovaatiotoiminnalla.

Kun tätä täydennetään julkisten ja yksityisten toimijoiden yhteiskäyttöisellä ja yhteisrahoitteisella tutkimusinfrastruktuurilla, voidaan synnyttää maailmanluokan uuden luomisen ekosysteemejä. Tällaisten kokonaisuuksien synnyttäminen ja yhteistoiminnan vahvistaminen motivoivat kansainvälisiä yrityksiä lisäämään TKI-investointeja Suomeen. Lisäksi osaamiskeskittymät houkuttavat Suomeen kansainvälisiä osaajia, edistävät korkeakoulujen ja tutkimuksen profiloitumista ja siten nostavat toiminnan laatua kokonaisuutena.

Veturiyritys-ohjelman lisärahoituksella Suomeen luotaisiin samalla kertaa uusiutumista, talouskasvua ja työpaikkoja. Veturiyritykset vievät kansainväliseen kasvuun myös alihankintaketjuihinsa ja ekosysteemeihinsä kuuluvia pienempiä yrityksiä. Tähän mennessä myönnetyt veturiyritys-avustukset ovat tuottaneet jo lupauksia satojen miljoonien eurojen TKI-investoinneista Suomeen.

17.11.2020

Hiilineutraali Suomi 2035 saavutetaan uudistuvan teollisuuden kestävillä investoinneilla ja kiertotaloutta vauhdittamalla

Teknologiateollisuus on sitoutunut Suomen hallitusohjelman mukaiseen tavoitteeseen hiilineutraalista Suomesta vuonna 2035. Tuemme Euroopan komission ehdotusta kiristää EU:n päästövähennystavoitetta vuodelle 2030. Näkemyksemme mukaan kunnianhimoinen ilmastopolitiikka luo kysyntää teknologiayritysten tarjoamille kestävän kehityksen mukaisille ratkaisuille.

Suomalaisen teknologiateollisuuden valttikortti on sen suuri kädenjälki. Suomalaisella teknologiateollisuudella on valtava vientipotentiaali, jolla saadaan työllisyyttä ja hyvinvointia Suomeen. Vähähiilisyyteen panostaminen tarjoaa Suomelle merkittäviä liiketoiminta- ja vientimahdollisuuksia. Jotta niitä pystytään hyödyntämään, on sekä valtion että yritysten panostettava tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan. Osa alan tuottamista avainteknologioista toimii lisäksi verkoston kautta mahdollistajana useille muille vähähiiliratkaisuille, joten niihin panostaminen monistaa sekä ilmastolle että liiketoiminnalle syntyviä hyötyjä.

Teknologiateollisuuden kesäkuussa valmistunut vähähiilisyystiekartta osoittaa, että teknologia-alan yritykset pystyvät vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä erittäin merkittävästi ja tarjoamaan samalla Suomelle globaalia vientipotentiaalia kymmenien miljardien arvosta. Suunnittelu- ja konsultointiyhtiö Afryn laatiman tiekartan nopeutetun teknologisen kehityksen mallissa teknologiateollisuuden omat päästöt laskevat 80 prosenttia vuoteen 2050 mennessä. Toimialan päästövähennyskeinoista monet perustuvat prosessien ja koneiden sähköistämiseen, energia- ja materiaalitehokkuuden parantamiseen, kiertotalouteen sekä digitaalisten ratkaisujen käyttöön.

Tiekarttojen toteutuminen nostaa olennaisesti vähähiilisen, hinnaltaan edullisen ja toimitusvarman sähkön tarvetta teollisuudessa.

Nyt yrityksille osoitettava rahoitus vähähiilisyysinvestointien vauhdittamiseksi ei ole riittävää. Business Finlandin instrumentteja tulisi laajentaa kattamaan investoinnit vähähiilisyyteen.

Ehdotus teollisuuden sähköveron alentamisesta EU:n minimiin oli erittäin hyvä, samoin päätös ottaa käyttöön teollisuuden sähköistämistuki, jolla korvataan nykyinen päästökauppakompensaatio. Molemmat lisäävät sähkön kilpailukykyä fossiilisiin polttoaineiseen nähden ja edistävät siten vähähiilisyystavoitteita. Suomen sähköstä 80 prosenttia tuotetaan ilman päästöjä.

Talousarvioehdotuksessa on myös muita vähähiilisyyttä edistäviä veromuutoksia, joita Teknologiateollisuus kannattaa. Tällaisia ovat kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottavien lämpöpumppujen ja konesalien siirtäminen alempaan sähköveroluokkaan, sähköautojen työsuhde-etujen, työsuhdematkalipun ja liikkumispalvelupaketin verotuksen kevennykset. Kaivosteollisuus tulee säilyttää sähköverotuksessa muun teollisuuden mukana II luokassa, se edistää myös kaivostoiminnan sähköistymistä ja päästöjen vähennyksiä.

Energiatukimäärärahojen kasvu tulee kohdistaa puhtaan energian tuotannon edistämisen lisäksi vähähiilisten energiaratkaisujen ja vihreän teknologian käyttöönoton ja kiertotalouden edistämiseen.

Teknologiateollisuus kannattaa hallituksen päätöstä perustaa Ilmastorahasto Oy Valtion kehittämisyhtiö Vake Oy:n pohjalle. Oleellista on, että Ilmastorahasto Oy:tä koskeva valmistelu viedään

päätökseen ripeästi vielä tämän vuoden aikana, jotta uuden yhtiön sijoitukset digivihreään kasvuun käynnistyvät heti vuoden 2021 alussa.

Kiertotalouden lainsäädännöstä johtuvat esteet tulee tunnistaa ja purkaa viipymättä. Budjettiesityksessä on tärkeitä rahoitusehdotuksia kiertotalouden investointien ja innovaatioiden tukemiseen, kiertotalousekosysteemien ja osaamisalustojen kehittämiseen sekä materiaalitehokkuuskatselmusten ja muiden resurssitehokuutta edistävien toimien toteutukseen. Niiden rahoitus on kuitenkin täysin riittämätön (TEM 20 milj.e, YM 0,08 milj.e).

Kiertotalouden rahoituksen tulisi olla merkittävästi suurempi, jotta kaavailtu strateginen ohjelma voisi toteutua. Ohjelmaan sisältyisi hankkeita esimerkiksi muovin kierrätyksestä, ravinteiden kierrätyksestä ja biokaasun käytöstä, ja rahoitustarve on jopa 260 milj.euroa vuoteen 2023 mennessä (YM:n arvio).

Elpymishankkeilla on uudistettava Suomea

Hallitus on budjettiriihessä sopinut laativansa Suomen kestävän kasvun ohjelman, jolla toteutetaan EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen rahoituksen tavoitteet jatkovalmistelussa. Teknologiateollisuus pitää valittuja painopisteitä oikeina.

Valtaosa paketista tulee käyttää Suomen kilpailukyvyn parantamiseksi vauhdittamalla teollisuuden kestävää uudistumista ja digitalisaatiota sekä lisäämällä työllisyyttä ja vientiä.

Teknologiateollisuus jakaa Euroopan parlamentin näkemyksen, jonka mukaan jäsenvaltioiden esittämien hankkeiden täytyy keskittyä Euroopan kilpailukyvyn parantamiseen, kestävään kehitykseen sekä digitalisaation edistämiseen. Elpymispaketin tulee vahvistaa taloutta tukemalla yritysten uudistumista sekä lisäämällä työllistymismahdollisuuksia ja osaamista.

Valitsemalla rajallinen määrä isoja teemoja saadaan aikaan suuri vaikuttavuus. Toimenpiteiden on tuotava elinkeinoelämälle kilpailuetua ja vauhditettava yksityisiä investointeja, joiden avulla Suomen talous saadaan nopeasti ja kestävästi kasvuun.

- ***Rahoitetaan koulutusta, tutkimusta ja innovaatiotoimintaa, luodaan uudet julkisen ja yksityisen sektorin PPP-kumppanuudet sekä jatketaan veturiyritysohjelmaa – Rahoitus yhteensä 300 miljoonaa euroa***
- ***Tuetaan talouden rakennemuutosta vihreän siirtymän avulla käynnistämällä vähähiilisyystiekarttojen toteutus ja tehostamalla kiertotaloutta, vauhdittamalla vetyhankkeita sekä määräaikaisella kiertotalouden investointituella teollisen mittakaavan kiertotaloushankkeissa. Kehitetään Suomeen energiatehokkaat vihreät datakeskukset sekä kehitetään, demonstroidaan ja skaalataan kädenjälkihankkeita, joilla on globaali vientipotentiaali – Rahoitus yhteensä 500M€***
- ***Turvataan Suomen kansainvälinen kilpailukyky pk-yritysten vienninedistämisohjelmalla ja vientirahoitusta vahvistamalla sekä kehittämällä vientitakuita ja muita viennin rahoitusinstrumentteja samalle tasolle kuin kilpailijamaissa – 100M€***
- ***Vahvistetaan kestävää infrastruktuuria ja digitalisaatiota tukemalla pk-yritysten digitalisaatiouudistuksia sekä käynnistämällä valmistavan teollisuuden kansallinen***

teknologiahanke. Uudet innovaatiot sekä kestävän ja tuottavan liiketoiminnan mallit vaativat investointeja teknologiaan ja osaamiseen. Vauhditetaan 5/6G-teknologian kehittämistä, tehdään teollisuuden datan putkiremontti ja rakennetaan toimiva datatalous – 250M€

- ***Uudistetaan työmarkkinoita ja vahvistetaan työllisyyttä. Käynnistetään uudelleentyöllistymisen ja yrittäjyyden tukiohjelma, jossa hyödynnetään ajasta ja paikasta riippumattoman työn kasvavat mahdollisuudet. Kehitetään dataan ja tekoälyyn perustuva järjestelmä työllistämisen edistämiseen sekä osaajatarpeiden ja täydennys- ja muuntokoulutuksen ennakointiin. Kehitetään digitalisaatiota edistävää jatkuvan oppimisen tarjontaa – 100M€***
- ***Vahvistetaan sotepalveluiden saatavuutta ja vaikuttavuutta käynnistämällä julkisen ja yksityisen sektorin yhteinen kehitysohjelma, jonka avulla parannetaan palvelutasoa, ennakointikykyä ja ennaltaehkäisevää terveydenhoitoa. Jotta tuottavuutta, palvelutasoa ja henkilöstön resursseja voidaan parantaa, hyödynnetään uutta terveysteknologiaa, dataa ja tekoälyä sekä digitaalisia ratkaisuja. Vauhdittamalla skaalautuvia yksilöllistetyn lääketieteen ja genomilääketieteen ekosysteemihankkeita saadaan Suomeen 10 000 työpaikkaa seuraavien kymmenen vuoden aikana – 50 M€***

Elpymispaketista tuettavien julkisten hankintojen tulee olla innovatiivisia, elinkaarikestäviä ja avoimia eurooppalaisilla toimijoille ja konsortioille koko Euroopassa. Hankkeiden eurooppalaisten arviointikriteerien tulee edistää kasvavaa ja rajat ylittävää yhteistyötä. On varmistettava, että eri jäsenmaat soveltavat elpymispaketin käytössä valtiontukisäädöksiä yhteneväisellä tavalla.

Helsingissä 17.11.2020

Matti Mannonen

Johtaja, Innovaatio- ja talouspolitiikka ja uuden luominen

17.11.2020

LIITE: Teknologiateollisuuden lausunto eduskunnan talousvaliokunnalle kustannustuki II:sta
Kustannustuella autetaan elinkelpoiset yritykset koronakriisin ja uhkaavien konkurssien yli

Teknologiateollisuudessa pandemian aiheuttama pahin kysyntäkuoppa ajoittuu yrityskyselyjen perusteella monissa yrityksissä tulevaan syksyyn ja talveen, ja voi jatkua jopa kevääseen 2021. Eurooppalaisissa vientimaissa tapahtunut huolestuttava tauti-ilmaantuvuuden nousu tulee entisestään vaikeuttamaan yritysten liiketoimintaa. Kustannustuelle on tarve ensi kesään asti.

Tukikauden pituudeksi ehdotetaan viittä kuukautta ajanjaksolla 1.6.2020–31.10.2020, tukea voi hakea 26.2.2021 asti ja lain voimassaoloaika jatkuu 30.6.2021 asti. Koska osassa yrityksistä syvin kysyntäkuoppa ajoittuu ensi talveen, on **varauduttava vielä kolmanteen tukipakettiin ensi keväänä**.

Lisäksi esitämme hallituksen esitykseen seuraavat kommentit:

- Ehdotettu kriteeri koko toimialan liikevaihdon laskusta (10%) ei ole toimiva, se johtaa tukien sattumanvaraiseen kohdistumiseen. Olennaista on yrityksen liikevaihdon ja tuloksen koronasta johtuva lasku, ei se, mihin viralliseen toimialaluokkaan yritys on perustettaessa kirjattu. Esitämme **toimialaluokan poistamista kriteereistä**.
    - Teknologiateollisuuden yritysten liiketoiminta tapahtuu usein monilla toimialoilla. Pandemian vaikutukset samaan viralliseen toimialaluokkaan (Y-tunnus) kuuluvissa, mutta eri liiketoimintaprofiilin omaavissa yrityksissä vaihtelevat suuresti.
    - Kiitämme **kustannustukeen liitettyä mahdollisuutta yrityskohtaiseen harkintaan tuen tarpeesta riippumatta toimialasta**. Muutos parantaa tuen vaikuttavuutta ja ehkäisee epäoikeudenmukaista kohtelua eri yritysten välillä.

- Esitämme, että **yritys voi valita tukikuukausiksi vähintään 2 kuukauden ja enintään tukikauden mittaisen jakson tarkastelujaksolla**, ja tukea maksetaan näiltä kuukausilta.
    - Tukijaksolle osuu kesälomakausi, joka on monissa valmistavan teollisuuden yrityksissä hiljaista aikaa normaalivuosinakin. Kesälomakaudella toteutetaan huoltoseisokit, ja tuotannon määrä on alhaisempaa kuin muulloin.

- Esitämme, että **tarkastelujakso alkaa 1.5.2020 ja päättyy 30.11.2020.**
    - Aloituksen aientaminen mahdollistaisi uuden kahden kuukauden mittaisen tarkastelujakson 1.5.-30.6.2020
    - Kustannustuki julkaistaan ja tulee voimaan vasta joulukuussa, joten marraskuu voidaan ottaa mukaan tarkasteluun. Monilla yrityksillä pahin jakso alkaa vasta loppusyksystä.

- Esitämme, että **liikevaihdon laskukriteeri muutetaan 20 prosenttiin**.
    - 20 % liikevaihdon lasku vertailukauteen verrattuna johtaa merkittävästi tappiolliseen toimintaan.
    - Yritykset pitävät tappiollistakin tuotantoa yllä pitääkseen henkilöstön töissä.

- Esitämme **yrityskohtaisen kustannustuen katon nostamista 800 000 euroon**.
    - Keskisuurilla yrityksillä 20 % liikevaihdon lasku tarkastelujaksolla aiheuttaa miljoonatappiot, jolloin suurempi tuki on perusteltu.

17.11.2020

- Tuemme hallituksen esitystä muuttaa kustannustuen ehtoja niin, että **kiinteisiin kustannuksiin luetaan laajemmin vaikeasti sopeutettavia kustannuksia**.

Toivomme eduskunnalta pikaista, mutta perusteellista käsittelyä, jotta laki saadaan edellä mainituilla muutoksilla **voimaan joulukuun alkupuolella ja tukipäätöksiä tehtyä vielä vuoden 2020 aikana.** Tuen avulla vaikeuksissa olevat yritykset saavat tilinpäätöksen tunnuslukuihin kohennusta ja siten paremmat edellytykset kehittää toimintaa ensi vuonna.

Lisätiedot:
Matti Mannonen
Johtaja, innovaatiot ja talous
Puh: 040 544 7047